במדינה

(המשך מעמוד 6)

זעים, שלא שמו לב לקור ולגשם. הם נראו כמחפשים מקלט מפני שואה שירדה על ראשיהם. היו אלה סוחרי הזהב של בורסה תל־אביב.

זה זמן רב שלא נעשו בבורסה כל עיסקות ממשיות. אמנם, בכל יום מתכנסים אנשי הבורסה במקום קבוצות קבוצות, מכריזים בקולי־קולות על קניות ומכירות של זהב במזומנים, או באשראי, למחר, או למועד קבוע אחר. אולם רובם אביונים, רוצים להרויח כמה לירות במשחק על סיכויי הירידה או העליה בשער הדולאר, או המלכים.

שער המלך והדולאר נקבע על ידי אנשי הבורסה עצמם, לפי ההיצע או הביקוש באותו יום. מזכיר מיוחד רושם בפנקסו את הקונים, המוכרים, המחיר שהותנה. בשעה שהבורסה קובעת את השער החדש, קובע מזכיר מי זכה ומי הפסיד. המפסידים משלמים את ההפרשים בשער, משתדלים לדייק בתשלום, אחרת יוצא או מרשימת חברי־הבורסה. המרויח הוא, בסופו של דבר, המזכיר, הגובה את דמי הרישום בכל המקרים.

עלייה צורך ירידה. כשהגיעו הידיעות הראשונות על התקציבים המנופחים, לשנת הכספים הבאה, המוצעים על ידי האוצר, (ראה לעיל), ניצלו חברי־הבורסה את ההבלה מפני ירידת ערך הכסף, העלו את השער ב־10% תוך ימים ספורים, הצליחו לעורר את התעניינות החוסכים הקטנים. שער המלכים עלה תוך שבוע ימים מ־24.5 ל״י ל־29 ל״י.

הצלחה זאת חוללה בהלה בין אנשי הבורסה. ברור היה שאנשים שקנו 100 מלכים על הנייר, הפסידו 450 ל״י, לא יוכלו לשלם את הפסדיהם.

אולם מאחר שגם הזוכים לא רצו ברווחים גדולים, מחשש לפשיטת רגל כללית של המפסידים נמצא פתרון מעשי: שער המלכים ירד בן יום ב־1,5 ל״י ליחידה, הוריד סיף לרדת לאחר שהוברר שאנשי־בורסה רבים אינם יכולים לשלם גם הפרשים אלה.

העיר בורסאי ותיק: „כל העניין מזכיר את עסקי ה„ניירות״ של מנחם מנדל, בהבדל קטן: הרקע אינו וורשה או אודיסה, כי אם תל־אביב.

תל־אביב
הזמנה לפסיכיה

השבוע קיבל ראש עיריית תל־אביב, חיים לבנון, הזמנה מיוחדת במינה. לא היתה זאת הזמנה לנשף מפואר, או להועידה בינלאומית של ראשי־ערים. כתובתו של המזמין, משלם־מסים אברהם ממיה (76), רחוב ס׳, שכונת־התקוה, תל־אביב.

בהזמנה נתבקש ראש־העיר לנעול מגפי גומי. הסיבה: בימות הגשמים, דומהו נופו של רחוב ס׳ במידה רבה לנופה של ונציה, אם כי אין שם כל גונדולות.

במשך השבועיים האחרונים לא ישנו תושבי רחוב ס׳. הם האזינו למשב־הרוחות, זיכו בפחד־סתום לרדת־הגשם. משמעו את משק־הטיפות הראשונות, אחזו בטוריות, ירו זו לרחוב החשוך (לכל אורך הרחוב אין אף גנם אחד), כדי לנקות את פתח צינור־הביוב, נסתם מדי חצי־שעה על ידי תלולית של זוף. התושבים הגרים בסמוך לפתח־הציגור, העלו אור, פתחו את החלונות, כדי להקל על העובדים בגשם השוטף.

אולם גם הפעם, כמו בשנים קודמות, זכו המים בנצחון, פרצו כל מתרס וסכר, שספו לתוך החצרות ומרתפי־הבתים. דיירי הקומות העליונות מיהרו לתת מקלט לשכניהם, דרי־מטה. המצב החמיר עד כדי כך, שאפילו נשים הרות התנדבו, יצאו לעזור בעבודות־חפירה.

חייך אברהם ממיה לתוך שפמו הכסוף, הזרוע כתמי־ניקוטין: „במקום לשבת ולהתוכח עם הקואליציה והאופוזיציה, מוטב ש־ראש־העיר יבוא ויראה איך אנו חיים. ש־יראה את הבוץ והמים, שיריח את הריחות הרעים. מה יש? הרי גם הוא משלם מסים״.

עתונות
חלוצת הרכילות

השבוע ניסה איש הארץ שבתאי (סבי) טבת, להוכיח — על טור שלם — כי גם לו יש המעלות הדרושות כדי להיות שר בישראל. נוסף על כל המעלות סיכם: „אנו מקיימים ידידות נעימה עם מירה אברך.״

האשה, שידידותה זכתה להערכה זו, לא ידעה אם לקבלה כמחמאה או כרמז מפוקפק, כי למרות שזה קרוב לשנתיים שהיא כותבת בידיעות אחרונות, טרם השלימה מירה אברך * עם העובדה שעורכת מדור רכילות מן ההכרח שתהיה גם היא נושא לרכילות.

פעם, למשל, הצליחה להשיג ראיון מיוחד עם ד״ר ראלף בונץ, לאחר מאמצים עקשניים. למחרת נדהמה לשמוע שעתונאי אחר, אשר בונץ סירב לקבלו, ניסה להסביר את כשלונו על חשבונה. „נו, ברור,״ סיפר, „אילו הייתי עושה גם אני מה שהיא עושה כדי לקבל סיפור...״

מאופנה לבונץ. מה שהיא עושה, סבורה מירה, היא רק עבודה עתונאית טובה. מירה, בת ה־28, האוהבת לכנות את עצמה כחלוצת הרכילות העתונאית בארץ, הגיעה למקצועה במקרה. עבודתה הראשונה (ללא תשלום) היתה בחרות, שם כתבה וציירה מדור של אופנה נשית.

כעבור שנה עברה לשבועון לאשה, הפעם במשכורת מלאה. משם לידיעות אחרונות, השייך אף הוא למשפחת מוסס, היתה הדרך קצרה. צורת המדור התגבשה אף היא לא בכוונה. כאשר ראיינה מירה, לפני שלוש שנים, את פולה בן־גוריון ופירסמה כתבה ביתית, זרועה פיספוסים נשיים על מה שראש הממשלה אוהב לאכול וללבוש, החליטה כי מצאה את שטחה בשדה העתונות: לכתוב דברים קטנים על אנשים גדולים.

שמועות של חכי״ם. במקצועיות שיטתית קשרה קשרים עם כל מי שהיה מסוגל לספק לה רכילות על עצמו או על אחרים, החלה מופיעה בכל מקום בו התאספו אנשים ששמם סיפק פעם כותרת לעתון. שרים סיפרו לה ברצון על מה שארע בישיבות הממשלה, ראשי סניפי הסוכנות נשבעו לה כי לא יגלו לאיש את שמועות הפרישה שהגיעו לאזניהם, ואילו חברי־הכנסת הגברים אינם מנומסים מספיק כלפי נשותיהם, זאת יכולתי לכתוב ב־מאמרים ובבקורות. אבל זה לא השטח שלי, אני כותבת רכילות.״

* שם משפחתה לפני נשואיה לרמי אברך, אחיה של הפסנתרנית דינה אברך, היה הרצ ברג. מירה, שנפרדה בינתיים מבעלה, מתכוונת לשמור על שם בעלה.

רכיליאית מירה אברך
„אם הדיפלומט מנשק...״

עדות
כל מיני דם

בראשית המאה סייג רופא גרמני, ד״ר קארל לנדשטיינר, את הדם לארבעה סוגים. סיוג זה נעשה לפי תכונת ההתקרשות של גופיפי הדם האדומים, הפך לרב־חשיבות בעיוורוי־דם, בהם מותר להערות רק דם מקבוצות־דם זהות. שורת משפטי־אבהות רעשניים בארצות־הברית נתנו לסיוג המרובע (א, ב, אב, אפס) חשיבות נוספת בקובע של אבהות אפשרית.

שימוש אחר בסיוג הדם עשו שני האחים הירשפלד היהודיים, רופאי־צבא אוסטריים במלחמת־העולם הראשונה. תוך בדיקת דמם של בני 16 לאומים בתזית הבלקן, גילו כי סוגי הדם השונים מצויים בתכיפות שונה בבני הלאומים השונים. מסקנתם ההגיונית של האחים הירשפלד: היחס בין סוגי הדם השונים, אצל לאומים שונים, קבוע לכל הדורות, אלא אם כן מתוספת, כתוצאה של נישואי תערובת, תוספת דם שונה.

המספרים השוללים. האחים הרופאים קבעו אינדכס לחישוב יחס זה (אחוז בעלי הדם מסוג א ואב מחולק באחוז בעלי הדם מסוג ב ואב), גילו כי אינדכס הדם של בני הודו, למשל, שוה בדיוק לאינדכס הדם של הצוענים ההונגריים, שיצאו את מולדתם הראשונה, הודו, לפני דורות רבים, אך נמנעו בכל נידודיהם מנשואי־תערובת.

מאז הפך אינדכס הדם למכשיר עבודה לכל אנתרופולוג (חוקר אדם) המכבד את עצמו. הביא החודש אנתרופולוג ישראלי בעל שם עולם, ד״ר רפאל פטאי *, למסקנה מרחיקת לכת. ד״ר פטאי גילה הפרש ניכר בין אינדכסי הדם של העדות היהודיות האשכנזיות (המשתרעים בין 1.54 ל־2.74) לבין אלה של העדות הספרדיות (1.16—1.35) ואלה של עדות המזרחיות (0.58—1.64).

מסקנתו של ד״ר פטאי: מכיוון שאינדכס הדם אינו משתנה כתוצאה של הגירה ממקום למקום, אלא אך ורק בהשפעת תערובת דם חדש, מחייבים מספריו את שלילת האחדות הגזעית בין העדות האשכנזיות לספרדיות, ובניגהן למזרחיות.

הקרבה הגזעית בין יהודי גרמני (אינדכס דם: 2.74) ליהודי מרוקאי (1.63) פתוחה, כנראה, בהרבה מזו שבין יהודי גרמני ללא־יהודי גרמני (אינדכסים: בין 2.38 ל־2.82) ובין יהודי מרוקאי ללא־יהודי מרוקאי (1.63).

* חבר המכון האנתרופולוגי המלכותי (בריטי) וראשון תלמידי האוניברסיטה העברית שזכה בתואר דוקטור לפילוסופיה.

אברהם ממיה (מרכז) ברחובו המוצף בשכונת התקווה
...„שיבוא ויריח!״

דת
מוסר ללא פיקוד

לא כל רבני ניו־יורק היו עסוקים השבוע בהפגנות אנטי־ישראליות, כמחאה על ביצוע חוק השירות הלאומי לבנות דתיות. אחדים מהם השתמשו בנשק רבני יותר מקובל: העט. כשגנטל הרב יעקב הכהן מעסקין, רב רובע היהודים הניו־יורקי ברונכס, את העט לידו, החליט לדון על הבעייה מצד מעניין ביותר, אם כי בעברית לא דקדוקית במיוחד.

הרב האמריקאי ניגש ישר לעניין, הודיע בירחון הרבני המכובד, הפרדס *: „אני רוצה בזה להשיב על אלה הסוענים ושואלים מדוע הולכות בנות ישראל של הורים חרדים ויראים לשרת בלשכות (בעברית רבנית: משרדים) של אנשים אחרים ואינם חוששים כלל מפני שום חשש של איסור, כמו שחוששים לבנות ישראל שנלקחים לגיוס צבאי או לשירות לאומי.״

ההבדל הגדול. קובע הרב מעסקין: „הבדל גדול יש בין זו שעובדת מרצונה הטוב ובין זו העובדת תחת פיקוח צבאי או ממשלתי.״ ההבדל: „גבי גיוס בנות ושירות לאומי הבנות סרות למשמעת של הפקידים (מפקדים) ועליהן לציית אותם מה שידרשו הפקידים מהן במהלך הצבא או בשעות עבודה.״ וכאן, כמובן, קבור הסיכון: „ואולי יש מהפקידים אנשים אינם מהוגנים ויש לחוש שמא יוכל לבוא לידי קלקול ולידי מעשים שאינם נאים ונוחים.״

לסיכון כזה לא נתונות, כמובן, העובדות בלשכות: „הבנות של הורים יראים שהולכים מרצונן הטוב לשרת באיזה משרה פרטית אז נפשם וכבודם אין מסורים בידי בעל הבית. ונהפוך הוא: עתם וכבודם בידם ואם תראה (הבת) שבעל הבית שלה חושב מחשבת פיגול אודותיה או תיכף תעזוב את המשרה ואין אנו צריכין לחשוש שמא יוכל לבוא לידי קלקול וחרפה.״

הרב של ברונכס יודע כי דאגה זאת לגורלן של העובדות בלשכות מיותרת. אחרי הכל אפשר לסמוך עליהן. הרי „בוחרות הבנות בהמשרות של בעלי בתים נכבדים ומהוגנים כיאות לבנות ישראל של הורים נכבדים״. ועד שבנות ישראל של הורים נכבדים לא תוכלנה לבחור לעצמן „פקידים נכבדים ומהוגנים״, מוסב להן להשאר בלשכות.

בתי־סוהר
כמו בית־הבראה

אפשר שזיולי הצנומה, השחרחורת, חובבת־השמלות הססגוניות, אינה מסוגלת לבחין בין מעשה מוסרי לבלתי־מוסרי; אבל היא מיטיבה להבחין בין בית־סוהר לבית־סוהר. הסבה: היא היתה אורחת במוסדות־כלא רבים של מארוקו הצרפתית, צרפת, ספרד.

לפני שבועות מספר זכתה זיולי, העוסקת במקצוע קדום ביותר, מכניס למדי, לטעום את טעמו של בית־הסוהר הישראלי לנשים ב־רמלה. היא יצאה לשוטט ברחוב־הרצל, חיפה, נטפלה אל גבר, עמדה אתו על המקח, נתפסה על ידי ניידת־המשטרה, הובאה לפני

(המשך בעמוד 12)

* על שם הרב שמואל אהרן הלוי פרדס, עורך הפרדס מאז גליונו הראשון, לפני 28 שנים.